

Handläggare: Ulla-Britt Fingal
Telefon: 08-508 25 130

Till
Socialnämnden

Stadens arbete med ANDT-strategin 2011-2015

(2 bilagor)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner det fortsatta arbetet i enlighet med ANDT- strategin och den länsgemensamma handlingsplanen.
2. Socialnämnden godkänner fortsatt trestadssamverkan med Göteborg och Malmö.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Fredrik Jurdell
Avdelningschef

Sammanfattning

Den 30 mars 2011 antog riksdagen propositionen ”En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken”¹ (prop. 2010/11:47). Strategin ersätter de tidigare nationella alkohol- och narkotikapolitiska handlingsplanerna. Den samlade strategin omfattar sju långsiktiga mål som anger inriktningen, men saknar tidsgräns, och har 27 prioriterade mål som ska uppnås under perioden 2011-2015. Regeringen fattade den 28 april 2011 beslut om ett åtgärdsprogram under 2011 för ANDT- politiken. Åtgärdsprogrammet konkretiserar, förtydligar och prioriterar arbetet med strategin.

¹ ANDT-strategin

I den läns gemensamma handlingsplanen för ANDT² i Stockholms län 2011 har de av regeringen formulerade målområdena uppdelats i tre kategorier: konkreta insatser som ryms inom respektive organisations uppdrag, insatser som inte är omsatta till konkreta åtgärder men ligger inom ramen för länsamarbetsgruppens uppdrag och mandat samt de insatser som bedöms ligga utanför länsamarbetsgruppens nuvarande uppdrag och mandat.

Förvaltningen har inlett en trestadssamverkan med Göteborg och Malmö för att finna gemensamma utvecklingsområden. Storstäderna har, i dialog med ANDT-sekretariatet, enats om att prioritera cannabisanvändning bland ungdomar upp till 25 år.

Genom bl. a fördjupade analyser av storstadsungdomars attityder till droger kommer kunskapsnivån för det förebyggande arbetet att öka. Spridning av nya kunskaper kommer att ske genom att utbildningsmaterial tas fram och genom utbildningsinsatser riktade till olika målgrupper.

Ärendet

Ärendet har beretts inom utvecklingsenheten, avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Bakgrund

Den 30 mars 2011 antog riksdagen den samlade målsättningen för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksarbetet i en strategi. ”En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken” ersatte de tidigare nationella handlingsplanerna för alkohol- och narkotikapolitiken som upphörde vid årsskiftet 2010/2011. Genom att ange mål och inriktning för ANDT-politiken och ett förbättrat uppföljnings- och utvärderingssystem ges ökade möjligheter att mäta effekter av det statliga stödet. Målet är ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med minskat tobaksbruk. Sju långsiktiga mål anger inriktningen och saknar bortre tidsgräns medan 27 prioriterade mål ska uppnås under perioden 2011-2015.

De långsiktiga målen är:

- Tillgång till narkotika, dopningsmedel, alkohol och tobak ska minska.
- Barn ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning eller tobak.

² Alkohol, narkotika, dopning och tobak

- Antalet barn och unga som börjar använda narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak ska successivt minska.
- Antalet personer som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska.
- Personer med missbruk eller beroende ska ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet.
- Antalet döda och skadade på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska.
- En folkhälsobaserad och restriktiv syn på ANDT inom EU och internationellt.

För samordning av politiken inom ANDT-området inrättades 2007 ett ANDT- sekretariat inom Regeringskansliet med placering på Socialdepartementet.

Den 28 april 2011 fattade regeringen beslut om ett åtgärdsprogram under 2011 för ANDT- politiken. Åtgärdsprogrammet är det första i raden av ett antal program som kommer att tas under strategiperioden 2011-2015. Programmet förväntas ge en tydlig koppling mellan genomförandet av strategin och medfinansiering av statliga medel³ under strategiperioden. Redan för innevarande år kan en konkretisering och ett förtydligande av strategin noteras som t ex storstadssamverkan.

På regional nivå har länsstyrelsen i uppgift att svara för länsamordningen av ANDT-strategin. Enligt den länsgemensamma handlingsplanen för ANDT-arbetet i Stockholms län 2011 har de 27 prioriterade målen indelats i tre kategorier:

- Finns i den regionala handlingsplanen i form av konkreta insatser och rymms inom ramen för respektive organisations uppdrag (7 prioriterade mål).
- Ännu inte omsatta till konkreta insatser inom ramen för länsarbetsgruppens uppdrag och mandat. I vissa fall krävs andra aktörers delaktighet men är angelägna områdena att fokusera på under kommande år (6 prioriterade mål).
- Bedöms ligga utanför länsarbetsgruppens nuvarande gemensamma uppdrag och mandat (14 prioriterade mål).

I propositionen uppmärksammas de tre storstädernas specifika problem relaterade till storlek och decentraliserad styrning vilket kräver en anpassad metodutveckling. De tre storstäderna har tidigare samverkat i ett Trestadsprojekt med början 2002. Syftet var att minska bruket av alkohol och droger bland barn och ungdomar. Under tiden för trestadssamverkan slutfördes bl.a. en uppföljning av Maria

³ 260 mnkr per år har avsatts under mandatperioden

Ungdoms cannabisprogram. Trots vissa begränsningar, som även påpekades i slutrapporten, sågs det som ett viktigt tillskott i sökandet efter fungerande insatser för cannabissmissbrukande ungdomar. Ett gemensamt dokumentationssystem ”Ung Dok” utvecklades i de tre städerna och implementerades fullt ut i Stockholm förra året.

De tre städerna har med stöd från ANDT-sekretariatet, med utgångspunkt från den nya strategin och det nya åtgärdsprogrammet, inlett en samverkan inom ANDT-området. Representanter för Stockholm, Göteborg och Malmö har träffats regelbundet under våren för att finna gemensamma insats- och utvecklingsområden. De tre storstäderna har, också i dialog med ANDT-sekretariatet, enats om en prioritering av cannabisanvändning bland unga upp till 25 år. Syftet är att förhindra nyrekrytering men även underlätta för de som vill sluta användning av cannabis. Avsikten är att rikta sig till föräldrar och professionella som på olika sätt kommer i kontakt med ungdomar. De kommande satsningarna på cannabis ska också innebära en generell kvalitetshöjning av det drog- och brottsförebyggande arbetet. Socialförvaltningen har påbörjat ett arbete med att ta fram en skrift om narkotika med tyngdpunkten på cannabis. Till arbetet har en referensgrupp knutits med representanter från polisen, Maria Ungdom, en fältförlagd socialsekreterare och preventionssamordnare från några stadsdelsförvaltningar. Grundtanken är att arbetet mot cannabis ska utvecklas både vad gäller förebyggande, tidiga insatser och vård och behandling i enlighet med STAN-programmets struktur. Trestadssamarbetet, som kommer att konkretiseras senare under 2011, blir ett flerårigt projekt inom ANDT-strategins och åtgärdsprogrammets ramar.

Den kunskap baserad på fördjupade analyser som görs i Trestadssatsningen av storstadsungdomars attityder till droger kommer höja kunskapsnivån i det förebyggande arbetet. Staden planerar att under hösten intensifiera det förebyggande arbetet på det lokala planet. Utbildning och informationsmaterial kommer att tas fram och ska ligga till grund för satsningar för olika målgrupper med tyngdpunkt på föräldrar. Att rikta insatser till föräldrar i form av föräldrastödsutbildningar och föräldrainformation har i forskning visat sig vara en av de mer effektiva metoderna i preventivt arbete. Genom ökad kunskap och kompetens förväntas även en ökad efterfrågan på behandling och vårdande insatser från socialtjänsten i stadsdelsområdena men även på stadens gemensamma och centrala resurser såsom Maria Ungdom.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadens förebyggande arbete sker i enlighet med STAN-⁴ (Stockholms Tobaks-, Alkohol- och Narkotikapolitiska) och brottsförebyggande⁵ programmen. Uppföljning av fastställda indikatorer görs främst utifrån Stockholmsenkäten och Trygghetsmätningen. Den nya ANDT-strategin och åtgärdsprogrammet överensstämmer med målen i tidigare handlingsplaner med skillnaden att målen för de olika preparatgrupperna förts samman till ett enda övergripande mål. Storstädernas specifika problem, relaterade till storlek och decentraliserad styrning uppmärksammas både i strategin och i åtgärdsprogrammet. Behovet av en speciellt anpassad metodutveckling lyfts fram. Särskilda satsningar kommer att ske för att stimulera erfarenhetsutbyte och samarbete inom brottsförebyggande och ANDT-områdena. Förvaltningens uppfattning är att det är av stor vikt att den lokala nivån involveras i satsningarna och stadsdelsförvaltningarnas preventionssamordnare är av stor betydelse i sammanhanget.

Det nationella ANDT-sekretariatet ser vinster med att stödja storstadssamverkan då erfarenheter och metodutveckling även kan komma andra delar av landet till godo på sikt. Staden har tidigare deltagit i trestadssamverkan tillsammans med Göteborg och Malmö och det finns stora fördelar i att återigen samverka med de övriga städerna. De tre städerna har enats om att arbeta vidare med cannabisproblematiken.

Bilagor

1. En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (prop. 2010/11:47)
2. Verksamhetsplan 2011 Länsamarbetsgruppen för ANDT- prevention i Stockholms län

⁴ Antaget av kommunfullmäktige den 8 november 2010

⁵ Antaget av kommunfullmäktige den 28 september 2009